Geen keuzes maken is geen optie

Bijdrage van de CDA-fractie bij de Kadernota 2026

Voorzitter, geacht college en beste collega-raadsleden,

Vorig jaar hebben wij de begroting behandeld voor de jaren 2025 t/m 2028. Wij hebben toen het jaar 2025 bestempeld als een belangrijk tussenjaar. Er was immers sprake van stilte voor de financiële storm. Het ravijnjaar 2026 was aanstaande als gevolg van onzekerheid over de bijdrage voor de gemeente Asten vanuit het Rijk. De verwachting daarbij was, dat forse begrotingstekorten niet uitgesloten konden worden. De bijdrage vanuit het Rijk zou immers fors verlaagd worden, wat een grote impact heeft voor veel gemeenten. Als CDA fractie vonden wij dat wij geen afwachtende houding aan moesten nemen, maar dat wij het jaar 2025 moesten gaan gebruiken om te gaan denken in verschillende scenario's, afhankelijk van de mate waarin wij ondersteund zouden gaan worden vanuit het Rijk.

Dat hebben wij gedaan. Samen zijn wij het traject Asten in Balans aangegaan. Wij zijn aan de slag gegaan, onder meer met het college, de ambtelijke organisatie, de politieke partijen, de regionale samenwerkingsverbanden, belangrijke organisaties, verenigingen en - niet in de laatste plaats - met onze inwoners.

Het besef dat er forse ingrepen gedaan moesten worden groeide snel. Het dreigende tekort was bijna € 3 miljoen. Als CDA fractie vinden wij dat wij géén artikel 12 gemeente moeten worden, waarmee wij onder financiële curatele zouden komen te staan. Je verliest dan immers alle regie. Pijnlijke maatregelen zijn dan helaas zondermeer onvermijdelijk. Geen keuzes maken is geen optie, maar het geeft wel een puzzel die heel moeilijk te leggen is. We willen immers behouden wat Asten tot zo'n fijne leefomgeving maakt, een thuis voor iedereen. Graag willen wij onze gemeente verder blijven ontwikkelen. Maar met beperkte middelen moet het financiële plaatje nog steeds blijven kloppen.

In de Kadernota 2026 die voor ons ligt zijn alle stukjes van deze moeilijke puzzel ter hand genomen. Wij vinden in de basis dat er een goed stuk voor ons ligt, waarin veel goede afwegingen gemaakt zijn. Die zijn helaas niet altijd leuk, maar wel noodzakelijk. Om de financiële positie van de gemeente Asten gezond te houden zijn ook lastenverhogingen helaas niet te voorkomen. Maar er is ook kritisch gekeken naar de eigen organisatie van onze gemeente en naar het bijstellen van onze ambities. Wat wij belangrijk vinden is dat dit gedaan is vanuit een lange termijn perspectief. Er gaat gesnoeid worden, maar wij willen zo min mogelijk kapot snoeien, zodat wij het in financieel betere tijden weer wel verder kunnen laten groeien. Gelukkig kunnen wij ook concluderen dat wij in deze raadsperiode al goed op koers zaten met het realiseren van onze ambities. Voor de toekomst willen wij een gemeente blijven met een hoog voorzieningen niveau, waar ruimte blijft voor ontwikkeling.

Aan de hand van de 4 programma's nemen wij u mee hoe wij als CDA fractie aankijken tegen de Begroting 2025.

1. Bestuur en veiligheid

Als CDA fractie vinden wij het belangrijk dat wij een gemeente zijn waar je op een prettige manier kunt verblijven, wonen en ondernemen. Daarnaast willen wij er zijn voor onze inwoners, service kunnen bieden en antwoord kunnen geven op hulpvragen. Het college heeft daarbij kritisch gekeken naar de eigen organisatie. Dit leidt volgend jaar al tot een besparing van € 100.000,- en dit loopt op naar € 300.000,- vanaf 2028. Wij kunnen ons vinden in de besparing door het gemeentehuis een dagdeel minder open te stellen. Kijk daarbij goed naar het dagdeel, waarbij we een voorkeur hebben voor een dagdeel welke de minste negatieve impact heeft. Tevens doen wij de oproep om verder in te gaan zetten op digitale serviceverlening als alternatief. We zien steeds meer gemeenten om ons heen experimenteren met digitale serviceverlening. Hiermee kan het serviceniveau zo goed mogelijk op peil gehouden worden. In eerdere beschouwingen hebben wij gepleit voor het inzetten van een subsidie-adviseur. Het aanvragen van subsidies is één van de draaiknoppen (4), waarbij op dit moment nog nader te bepalen is wat dit op gaat leveren. Bij de behandeling van de begroting verwachten wij dat het college meer richting kan geven wat de concrete verwachtingen gaan zijn. Verder zien wij dat de wens ICT informatisering (W1.8) ten bedrage van € 23.000,- niet is meegenomen. Wij vragen ons af of dit een verstandige keuze is. Wat zijn de risico's als wij niet meegaan in release management bij nieuwe updates en doorontwikkeling? Wat is hierover het advies van ICT NML? Wij willen voorkomen dat deze besparing later juist gaat leiden tot extra kosten.

2. Ruimtelijk domein

Goed wonen, vele voorzieningen dicht bij huis, een actief verenigingsleven en veilige buurten maakt onze gemeente tot een aantrekkelijke woonomgeving. De versnellingsagenda woningbouw heeft tot een duidelijke impuls geleid. Er wordt voortvarend gewerkt aan diverse uitbreidingsplannen voor de komende jaren. Daarnaast blijven de transformatie van het buitengebied en de klimaatopgave wat het CDA betreft belangrijke thema's. Dit kunnen wij als gemeente Asten niet alleen en op deze en andere thema's zijn wij afhankelijk van diverse samenwerkingsverbanden. Toch onderschrijven wij het afschalen van bestaande samenwerkingen (5) met € 50.000,- vanaf 2027. Daarbij wordt het Innovatiehuis De Peel als voorbeeld genoemd voor deze besparingsmaatregel. Reeds eerder hebben wij aangegeven dat wij van deze samenwerking de resultaten wilden zien. Deze zijn echter nooit concreet genoeg gemaakt. Investeren in samenwerkingsverbanden moet immers ook voordelen bieden voor de gemeente Asten en onze inwoners. Verder halen wij een paar draaiknoppen aan die weliswaar niet meegenomen zijn, maar waar wij als CDA fractie een duidelijke mening over hebben. Wij willen dat parkeren in onze gemeente gratis blijft (6). Betaald parkeren zou met name ons centrum veel minder aantrekkelijk maken voor het winkelend publiek en negatief uit kunnen pakken voor onze ondernemers en de lokale economie. De gemeente Deurne laat zien dat betaald parkeren niet voor niets alweer grotendeels teruggedraaid is. Tevens willen wij inzetten op het verhogen van de aantrekkelijkheid van onze kernen. Het is goed dat het niveau van onderhoud van de buitenruimte (9) niet verder verlaagd wordt. Dit hebben wij in een eerdere bezuinigingsronde al gedaan. Als wij nog een trede naar beneden zouden gaan dan bereiken wij een kwaliteitsniveau dat te ver af staat van hoe wij vinden dat de openbare ruimte er uit moet zien. Wij zijn positief geweest over de plannen voor de verbeteringen van het Vorstermansplein in Heusden en het Onze Lieve

Vrouweplein in Ommel en wij kunnen instemmen met de benodigde kredieten voor deze projecten. Voor het Loverveld (11) worden verdere besparingen als optie genoemd. Deze zouden een positief effect hebben van € 8.000,- op de Kadernota. In een eerder stadium is het krediet al fors afgeraamd met € 670.000,-. Indien nog verder teruggesnoeid zou gaan worden, dan gaat dit ten koste van de kwaliteit. Het Loverveld moet een belevingsvol park worden voor jong en oud. Het is een ontspanningsgebied voor onze inwoners en draagt bij aan de leefbaarheid in de nieuwe wijken. Het verhogen van de leges (8) en de afvalstoffenheffing (13) doet pijn, maar dit is helaas onontkoombaar. Wij willen graag dat deze posten kostendekkend zijn. Wel hebben wij zorgen over de hiermee gepaard gaande kostenstijgingen voor inwoners en ondernemers. Het temporiseren van projecten (14) kan een significante besparing geven. Hierin schuilt echter ook een risico. Indexeringen en kostprijsstijgingen van grondstoffen kunnen leiden tot forse kostentoenames in de toekomst. Wij kunnen meegaan in het inzetten van deze draaiknop vanaf 2028. Hiermee voorkomen wij dat dit bijvoorbeeld de woningbouwambities op korte termijn kan raken.

3. Sociaal domein

Iedereen moet in onze samenleving mee mogen en kunnen doen. Graag dragen wij bij aan de ontwikkeling en bieden wij passende ondersteuning als dit nodig is voor het welzijn van onze inwoners. De afgelopen jaren hebben wij gezien dat de kosten voor het Sociaal domein verder toenemen en dat het nog niet gemakkelijk is om daar verder grip op te krijgen. Hoe kunnen wij dit beter onder controle krijgen? Eerder hebben wij ingestemd om in te zetten op een analist die daar een belangrijke bijdrage voor gaat leveren. In de Kadernota worden een aantal draaiknoppen benoemd (22, 23, 24), echter de te verwachten besparingen zijn nog nader te bepalen. Daardoor kunnen als gemeenteraad nog niet beoordelen of deze draaiknoppen wel interessant zijn. Wij verwachten dat dit tijdens de begrotingsbehandeling concreet gemaakt kan worden, met draaiknoppen die verschillende opties in zich hebben. De vraag die wij daarbij aan de wethouder hebben is of zij dit toe kan zeggen? De beiaardier (15) willen wij graag behouden, maar het zou goed zijn als deze gefinancierd kan worden uit het Cultuurfonds wat voor de gemeente Asten een besparing kan opleveren. Bij de indexering van de samenwerkingspartners (16) is aangegeven dat dit grote impact heeft. Graag zien wij hiervan een verdere onderbouwing wat dit gaat betekenen. Het inzetten van de gezins- en jongerencoaches (18) levert al snel een netto voordeel op van € 80.000,-. Dit roept de vraag op waarom we hier niet eerder mee zijn begonnen? Wij kunnen hiermee uiteraard instemmen en worden graag op de hoogte gehouden van de effecten hiervan. Als CDA fractie zijn wij blij dat de subsidies richting verenigingen nagenoeg in tact blijven. Onze verenigingen zijn belangrijk voor de leefbaarheid in Asten. Alleen voor de incidentele subsidies (20) richting verenigingen kunnen wij geen vast bedrag per jaar beschikbaar houden. Dit wordt momenteel bijvoorbeeld ingezet bij jubilea of eenmalige projecten. Ondanks dat wij allemaal onze bijdrage moeten leveren, willen wij het college toch oproepen om ruimte te houden voor verenigingen om incidentele subsidies te kunnen krijgen, als wij daarvoor de financiële ruimte hebben. Hiervoor hebben wij als CDA een motie in voorbereiding. In het kader van Asten in Balans hebben wij de plannen voor een nieuwe binnensport accommodatie moeten herzien. Pas op de plaats vinden wij te begrijpen, maar een eventuele sluiting van het zwembad is voor ons geen optie. Het zwembad moet blijven. Het draagt bij aan veiligheid, persoonlijke ontwikkeling en ontspanning.

4. Financiën, control en economie

De gemeente Asten staat voor een degelijk en gezond financieel beleid.
Deze Kadernota laat dit weer zien. Er hangen echter donkere wolken in de lucht, we zullen pijnlijke keuzes moeten maken en iedereen zal hieraan moeten bijdragen. Graag hadden wij een leukere boodschap willen brengen, maar de realiteit laat helaas iets anders zien. Om de kapitaallasten te beperken hebben wij als CDA fractie tijdens Asten in Balans voorgesteld om te kijken naar verlenging van de afschrijvingstermijnen (26). Dit geeft wel resultaat maar geen pijn. Wij vinden het positief dat hier op is ingezet. Een verhoging van de OZB is helaas onvermijdelijk, toch willen wij kijken om de voorgestelde verhoging van 25% te verminderen. Wat ons betreft mag dit ten koste gaan van de Reserve eenmalige bestedingen. Wij werken aan een voorstel dat wij gaan delen met de andere fracties zodat wij dit tijdens de volgende vergadering van 1 juli kunnen presenteren. Hiermee komen wij onze inwoners en ondernemers tegemoet. Verder willen wij onze verenigingen compenseren voor de OZB afdracht die zij moeten doen (W3.4). De dekking hiervan moet gehaald kunnen worden uit het binnenhalen van extra subsidies en wij verzoeken het college om dit mee te nemen bij het nader te bepalen bedrag dat dit op moet gaan leveren. Naast de OZB wordt ook de verblijfsbelasting verhoogd en dit doet zeer. Wij willen dan ook de oproep doen dat indien de financiële situatie van de gemeente Asten het toelaat, dat de nu noodzakelijke verhogingen weer teruggedraaid worden in de toekomst. Kortgeleden hebben wij gesproken over de eventuele verblijfsbelasting voor de Truckparking (31). Hiervan waren wij géén voorstander. Ofschoon de financiële situatie noodzaakt tot anders denken, blijft ons standpunt momenteel gelijk en willen wij geen verblijfsbelasting gaan heffen op de Truckparking. Indien wij de kosten van de beiaardier uit het Cultuurfonds kunnen halen, is daarmee het niet doorvoeren van deze maatregel nagenoeg financieel gedekt. Zoals in het begin aangegeven vinden wij als CDA fractie dat wij geen Artikel 12 gemeente willen worden. Dit betekent dat onze begroting zeker op korte termijn sluitend moet zijn. Wij vinden het belangrijk dat wij een positief saldo houden. Wij zien namelijk enkele risico's op toekomstige indexeringen en wij willen voorkomen dat een financiële tegenvaller ons noodzaakt om weer extra besparingsmaatregelen door te gaan voeren.

Tot slot

Voorzitter, we gaan afronden maar wij hebben nog een belangrijke oproep.

Geen keuzes maken is geen optie. Met deze beschouwingen geven wij als CDA fractie aan hoe wij vanuit de huidige financiële situatie Asten niet alleen financieel gezond, maar ook leefbaar willen houden voor de komende jaren. Hierbij is één draaiknop nog onbesproken gebleven, terwijl dit misschien wel de belangrijkste draaiknop voor de gemeente Asten is. Dit betreft namelijk het terughalen van de gelden wat de landelijke overheid ons te weinig geeft om onze taken uit te voeren. Als er echt rekening gehouden wordt met de samenstelling van onze gemeente en wat wij aan budget nodig hebben, dan zouden wij jaarlijks € 1,6 miljoen meer moeten ontvangen vanuit het Rijk. Naar onze mening loopt hier de landelijke overheid weg van haar verantwoordelijkheid, krijgen wij als gemeente structureel te weinig geld en zou deze problematiek voor de gemeente Asten en vele andere gemeentes opgelost kunnen worden indien de verdeelsleutel door het Rijk aangepast wordt. Wij beseffen dat dit een lastig vraagstuk is, wat niet vandaag opgelost kan worden. Wel doen wij de oproep aan onze wethouder om dit als project op te pakken door ook de landelijke collega's in Den Haag te gaan mobiliseren zodat er vanuit die hoek ook verder actie genomen wordt en dat hij ons en de inwoners van Asten hierover blijft informeren.

Wij wensen het college en de ambtelijke organisatie veel succes bij het verwerken van onze ideeën en uitvoeren van alle plannen die opgetekend zijn in de Kadernota voor 2026 en de jaren daarna.

(Tot zover in eerste termijn)

Fractie CDA:
Rico ter Voert (fractievoorzitter)
Jelle van Deursen
Geert van den Eijnde
Joris van Lierop
Daniël van Schijndel
Tim van Helmond
Dylan Verstappen
Erik van Zeeland